

O nejlepším státě

IX. Péče o zdraví a život

In: Bernard Bolzano (author); Martin Jašek (other): O nejlepším státě. (Czech). Plzeň: M. Jašek, 1934. pp. 99--101.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/400026>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

KAPITOLA IX.

PÉČE O ZDRAVÍ A ŽIVOT.

A. O CENĚ LIDSKÉHO ŽIVOTA, KDY JEST A KDY NENÍ ROVNOCENNÝ ŽIVOT DVOU LIDÍ? — B. POVINNOSTI STÁTU V TĚ PŘÍČINĚ: ŠKOLA A VYUČOVÁNÍ, LÉKAŘI A JEJICH POVINNOSTI; KOMORY LÉKAŘSKÉ ATD., VYZNAMENÁVÁNÍ VYNIKAJÍCÍCH LÉKAŘŮ.

Ježto *život, zdraví* člověka jsou největšími statky, na nichž ostatní vše téměř u člověka závisí, jest třeba státu, zřízenému *účelně*, učiniti vše, co učiniti může, aby byl občan na tak dlouho, jak to vůbec možné, *v držení těch statků uchován*.

1. Cena života a zdraví.

Platiž tu [krátce] zásada:

Běží-li o *život lidský, o záchranu člověka*, nebudiž žádná obět *příliš těžká*, lze-li jí zachrániti život člověka, jen když není [touto obětí] *jiný život lidský*, zcela — *rovnocenný*.

Nazývám však *rovnocenným* život něčí se životem jeho bližního, je-li naděje, že může prožiti buď *stejný souhrn blaha* on sám ještě na světě, buď ho stejné množství — *jiným způsobití*¹⁾.

2. Rovnocennost života dvou lidí.

Tak mám zato, že jest třeba klásti *větší váhu* na záchranu *matky* než na život *plodu, dítěte*, ježto jest [poměrně] málo naděje, že po *smrti matky* dítě, byť i [pro okamžik] zachráněno, uchová se na *životě a vyššího věku dospěje*²⁾.

1) Znamé heslo Bolzanovo: »*Šťastným být a jiné blažiti, toť úkol člověka!*« [Fr. Maštan, Česká Mysl, r. XVI. — životopis Bolzanův].

2) Poznámka, k níž dala *asi* podnět *diskuse*, v té době o tom v tisku vedená. Srv. dodatečné poznámky.

Nebudeme tedy váhati v nejlepším státě — v duchu této zásady — zmařiti i *sebe větší množství* věcí jakkoli už jinak k živobytí potřebných, půjde-li o život *byť jen jednotlivcův*, leč bychom si vůbec nevěděli rady, kterak *jinak* opatřiti ostatní, kteří z toho měli býti živi.

3. Škola
a
výchova.

Ježto pak *příčinou nemocí a časných úmrtí* bývá velmi často to, že málo lidí získává *včas* poučení o tom, čeho třeba k uchování zdraví, a vůbec nejnutenějších *vědomostí lékařských*, tu — jak jsem už dříve řekl — bude *hned již ve školách*, a to již také *v nižších*, podáváno z toho aspoň to, co dětem možno podati z těch vědomostí. Více z toho budiž podáváno *dospělejší mládeži* ve školách pro tento věk zřízených, a *v knihovnách*, jež mají býti v každé obci, budtež knihy, v nichžto najdou poučení také *dospělí* a ovšem *i radu*, když se něco *náhle* přihodí³⁾.

4. Lékaři.

Kromě toho budiž v každé obci *lékař, tamtéž i bydlicí*, jenž měj za povinnost všimati si všeho bedlivě, co by bylo životu a zdraví nebezpečné, jakož také ty, kdo v nemoc upadnou, lékařsky ošetřiti.

Komory
lékařské.

Při nemocech *nakažlivých*, ale také jindy, kdykoliv to bude potřeba, budiž jeho povinností učiniti o tom oznámení *sboru lékařů* v tom *kraji, zemi* atd.⁴⁾

Klásti si otázky, zda *zaměstnání* občanstva a jeho *výživa, ráz zábav* n. pod., krátce celý *způsob života*

³⁾ Kap. VIII. [str. 90—92, 94] — opakování myšlenek tam vyslovených.

⁴⁾ »an das *Kollegium der Ärzte* des ganzen Landes usw.« Srv. dodatečné poznámky!

není škodný životu a zdraví, bude úkol *nejen lékařů*, ale i každého, kdo náhodou tu může něčím přispěti⁵⁾).

Nemocný, jenž najde doma dosti pohodlí a ošetření, *nehrozí-li z něho nákaza*, smí býti ošetřován ve svém obydlí, ačli si toho *přeje*. Jinak budiž dopraven do *nemocnice*, jakou třeba míti v každé obci a kde budou o něj pečovati osoby, jimž pro jejich *vyšší věk* není se již báti příliš nákazy.

5. Nemocnice
a
ostatní
potřeby.

V těžších případech anebo *zvláště poučných* má každý lékař nejen *právo*, ale také *povinnost* přivolati ze sousedství jiné lékaře⁶⁾.

Nejběžnější *lčiva* a *přístroje* i *pomůcky* (jakých na př. jest třeba ke *křísení omálených, zdánlivě mrtvých* atd.), *komory umrlčí*, účelně zařízené, nechť se najdou v každé obci.

Za *lčení* však, za *lék* a za *ošetřování neplatí*ž, kdo toho *potřebuje*, nýbrž náklad ten ať — nese *stát* — *obec* totiž, která podle potřeby dostane pomoc od *kraje*, od *země* atd. — způsobem a v duchu zásad, které budou* za nedlouho vyloženy *podrobněji*⁷⁾).

6. Věci
dlatové.

Vyznamená-li se lékař horlivostí v ošetření nemocných, obezřetným bojem *proti vzniku chorob*, jejich příčinám, úspěchy své *lčby, zmenšováním úmrtnosti* v obci, budiž vyznamenán *obcí, vládou zemskou* atd.⁸⁾).

Dodatky.

5) Podle zásady, že každý podnět má tu býti vítán! Srv. ostatně i *do-
datečné poznámky!*

6) »Povinnost« — znamená, že její zanedbání může býti trestáno!

7) Kap. X. [str. 128—129] a XXVI.

8) Odměnami *hmotnými* i *čestnými*! Viz kap. XVII. i *do-
datečné po-
známky!*